

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ

ΝΕΟΝ ΑΡΓΟΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ:

ΤΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΟΥ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ, ΑΡΓΩΝ ΚΑΤΑΒΑΣΙΩΝ, ΤΙΜΙΩΤΕΡΩΝ ΣΥΝΤΟΜΩΝ, ΕΘΘΙΝΩΝ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΔΟΞΟΛΟΓΙΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΩΝ, ΜΑΡΤΥΡΙΚΩΝ, ΝΕΚΡΩΣΙΜΩΝ, ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΕΝΑΤΩΝ ΩΔΩΝ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ, ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ, ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ, ΤΟΥ ΑΚΑΘΙΣΤΟΥ, ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΝ, ΕΤΙ ΔΕ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΑΤΑΒΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΣΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΕΙΣ ΔΙΠΛΟΥΝ ΧΡΟΝΟΝ.

ΜΕΛΟΠΟΙΗΘΕΝ

ΥΠΟ
ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ
ΚΑΙ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡΩΤΟΥΨΑΛΤΟΥ
ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΠΙΣΤΗΝ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΝ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΕΝ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΑΝΑΤΥΠΩΣΕΩΣ ΤΟΥ 1905.

“ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
“Ο ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΗΣ „
ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ

ΝΕΟΝ ΑΡΓΟΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ:

ΤΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ, ΟΡΘΟΥ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ, ΑΡΓΩΝ ΚΑΤΑΒΑΣΙΩΝ, ΤΙΜΙΩΤΕΡΩΝ ΣΥΝΤΟΜΩΝ, ΕΩΘΙΝΩΝ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΔΟΞΟΛΟΓΙΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΚΑΤΑΝΥΚΤΙΚΩΝ, ΜΑΡΤΥΡΙΚΩΝ, ΝΕΚΡΩΣΙΜΩΝ, ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΕΝΑΤΩΝ ΩΔΩΝ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ, ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ, ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ, ΤΟΥ ΑΚΑΘΙΣΤΟΥ, ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΝ, ΕΤΙ ΔΕ ΚΑΙ ΤΑΣ ΚΑΤΑΒΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΕΙΣ ΔΙΠΛΟΥΝ ΧΡΟΝΟΝ.

ΜΕΛΟΠΟΙΗΘΕΝ

ΥΠΟ
ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ
ΚΑΙ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡΩΤΟΥΨΑΛΤΟΥ

ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ+
ΘΕΩΡΗΣΑΝΤΟΣ ΕΠΙΜΕΛΩΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΘΑΡΑΝΤΟΣ ΤΟΥΤΟ

ΝΥΝ ΤΟ ΕΝΝΑΤΟΝ ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ

Δ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡΩΤΟΥΨΑΛΤΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1905

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ ΑΡΓΟΝ

ΗΧΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Ἐναστάσιμα τοῦ Ἑσπερινοῦ	σελ.	11
Ἀπόστιχα	»	22
Θεός Κύριος...Ἀπολυτικά	»	26
Καθίσματα καί εὐλογητάρια Π. Λαμπαδαρίου	»	27
Ἀντίφωνα σύντομα	»	36
Ὁ Κανὼν	»	39
Καταβασίαι ἀργαί μετὰ τῆς Τιμιωτέρας	»	53
Ἐναστάσιμα τῶν Αἵνων μετὰ τοῦ ἑωθινοῦ καί σύντ. Δοξολογ.	»	59
Κατανυκτικά, Μαρτυρικά μετὰ τοῦ Νεκρωσίμου	»	71

ΗΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Ἐναστάσιμα τοῦ Ἑσπερινοῦ	»	76
Ἀπόστιχα	»	87
Θεός Κύριος...Ἀπολυτικά	»	90
Καθίσματα	»	92
Ἀντίφωνα σύντομα	»	96
Ὁ Κανὼν	»	99
Καταβασίαι ἀργαί μετὰ τῆς Τιμιωτέρας	»	111
Ἐναστάσιμα τῶν Αἵνων μετὰ τοῦ Ἑωθινοῦ καί Δοξολογίας	»	115
Κατανυκτικά, Μαρτυρικά μετὰ τοῦ Νεκρωσίμου	»	128

ΗΧΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Ἐναστάσιμα τοῦ Ἑσπερινοῦ	»	133
Ἀπόστιχα	»	143
Θεός Κύριος...Ἀπολυτικά	»	147
Καθίσματα	»	149
Ἀντίφωνα	»	152
Ὁ Κανὼν	»	155
Καταβασίαι ἀργαί μετὰ τῆς Τιμιωτέρας	»	168
Ἐναστάσιμα τῶν Αἵνων μετὰ τοῦ Ἑωθινοῦ καί Δοξολογίας	»	174
Κατανυκτικά, Μαρτυρικά μετὰ τοῦ Νεκρωσίμου	»	189

ΗΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

Ἀναστάσιμα τοῦ ἑσπερινοῦ	σελ.	194
Ἀπόστιχα	»	205
Θεός Κύριος...Ἀπολυτικά	»	210
Καδίσματα	»	212
Ἀντίφωνα	»	216
Ὁ Κανὼν	»	219
Καταβασίαι ἀργαί μετὰ τῆς Τιμιωτέρας	»	230
Ἀναστάσιμα τῶν Αἴνων μετὰ τοῦ Ἑωθινοῦ καί Δοξολογίας	»	235
Κατανυκτικά, Μαρτυρικά μετὰ τοῦ Νεκρωσίμου	»	249

ΗΧΟΣ ΠΛΑΓΙΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ

Ἀναστάσιμα τοῦ ἑσπερινοῦ	»	254
Ἀπόστιχα	»	265
Θεός Κύριος...Ἀπολυτικά	»	269
Καδίσματα τοῦ Ὕψους	»	271
Ἀντίφωνα	»	274
Κανὼν	»	277
Καταβασίαι ἀργαί μετὰ τῆς Τιμιωτέρας	»	288
Ἀναστάσιμα τῶν Αἴνων μετὰ τοῦ Ἑωθινοῦ καί Δοξολογίας	»	293
Κατανυκτικά, Μαρτυρικά μετὰ τοῦ Νεκρωσίμου	»	310

ΗΧΟΣ ΠΛΑΓΙΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

Ἀναστάσιμα τοῦ ἑσπερινοῦ.	»	316
Ἀπόστιχα	»	326
Θεός Κύριος...Ἀπολυτικά	»	331
Καδίσματα τοῦ Ὕψους	»	333
Ἀντίφωνα	»	336
Ὁ Κανὼν	»	339
Καταβασίαι ἀργαί μετὰ τῆς Τιμιωτέρας	»	351
Ἀναστάσιμα τῶν Αἴνων μετὰ τοῦ Ἑωθινοῦ καί Δοξολογίας	»	356
Κατανυκτικά, Μαρτυρικά μετὰ τοῦ Νεκρωσίμου	»	371

ΗΧΟΣ ΒΑΡΥΣ

Ἀναστάσιμα τοῦ ἑσπερινοῦ	»	376
Ἀπόστιχα	»	386
Θεός Κύριος...Ἀπολυτικά	»	389
Καδίσματα τοῦ Ὕψους	»	390
Ἀντίφωνα	»	393

Ὁ Κανὼν	σελ.	400
Καταβασίαι ἀργαί μετὰ τῆς Τιμιωτέρας	»	422
Ἀναστάσιμα τῶν Αἴνων μετὰ τοῦ Ἑωθινοῦ καὶ Δοξολογίας	»	428
Κατανυκτικά, Μαρτυρικά μετὰ τοῦ Νεκρωσίμου	»	449

ΗΧΟΣ ΠΛΑΓΙΟΣ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

Ἀναστάσιμα τοῦ Ἑσπερινοῦ	»	454
Ἀπόστιχα	»	464
Θεὸς Κύριος...Ἀπολυτικά	»	468
Καδίσματα τοῦ Ὕψους	»	469
Ἀντρίφωνα	»	474
Ὁ Κανὼν	»	478
Καταβασίαι ἀργαί μετὰ τῆς Τιμιωτέρας	»	491
Ἀναστάσιμα τῶν Αἴνων μετὰ τοῦ Ἑωθινοῦ καὶ Δοξολογίας	»	498
Κατανυκτικά, Μαρτυρικά μετὰ τοῦ Νεκρωσίμου	»	512

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ ΣΥΝΤΟΜΟΝ

ΗΧΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Κύριε ἐκέκραξα.....Ἀναστάσιμα Στιχηρά	»	518
Ἀπόστιχα	»	523
Αἶνοι - Στιχηρά τῶν Αἴνων	»	526

ΗΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Κύριε ἐκέκραξα.....Ἀναστάσιμα Στιχηρά	»	531
Ἀπόστιχα	»	535
Αἶνοι - Στιχηρά τῶν Αἴνων	»	538

ΗΧΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

Κύριε ἐκέκραξα.....Ἀναστάσιμα Στιχηρά	»	543
Ἀπόστιχα	»	547
Αἶνοι - Στιχηρά τῶν Αἴνων	»	549

ΗΧΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

Κύριε ἐκέκραξα.....Ἀναστάσιμα Στιχηρά	»	555
Ἀπόστιχα	»	560
Αἶνοι - Στιχηρά τῶν Αἴνων	»	563

ΗΧΟΣ ΠΛΑΓΙΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ

Κύριε ἐκέκραξα.....'Αναστάσιμα Στιχηρά	σελ.	569
'Απόστιχα	»	574
Αἶνοι - Στιχηρά τῶν Αἰνῶν	»	577

ΗΧΟΣ ΠΛΑΓΙΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ

Κύριε ἐκέκραξα.....'Αναστάσιμα Στιχηρά	»	585
'Απόστιχα	»	589
Αἶνοι - Στιχηρά τῶν Αἰνῶν	»	592

ΗΧΟΣ ΒΑΡΥΣ

Κύριε ἐκέκραξα.....'Αναστάσιμα Στιχηρά	»	597
'Απόστιχα	»	604
Αἶνοι - Στιχηρά τῶν Αἰνῶν	»	606

ΗΧΟΣ ΠΛΑΓΙΟΣ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ

Κύριε ἐκέκραξα.....'Αναστάσιμα Στιχηρά	»	612
'Απόστιχα	»	616
Αἶνοι - Στιχηρά τῶν Αἰνῶν	»	619

Τῆ ΚΥΡΙΑΚῆ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ	»	624
Τῆ ΚΥΡΙΑΚῆ ΤΟΥ ΘΩΜΑ	»	627
Τῆ ΠΕΜΠΤῆ ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ	»	630

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ ΑΡΓΟΝ								
	Η Χ Ο Ι - Σ Ε Λ Ι Δ Ε Σ							
ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ		Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Πλ. Α΄	Πλ. Β΄	Βαρός
Κύριε ἐκέκραξα - Κατευθυνθήτω	11	76	133	194	254	316	376	454
Στιχολογία	12	77	134	195	255	317	377	455
Ἐναστάσιμα στιχηρά	16	81	138	199	259	321	381	459
Δογματικόν Θεοτοκίον	20	86	142	204	264	325	385	463
Ἐποστίχα	22	87	143	205	265	326	386	464
Δόξα καί νῦν ἀποστίχων	25	89	146	209	268	330	388	467
ΟΡΘΟΡΟΣ								
Θεός Κύριος - Ἐπολυτίκια	26	90	147	210	269	331	389	468
Καδίσματα α΄ στιχολογίας	27	92	149	212	271	333	390	469
Καδίσματα β΄ στιχολογίας	29	94	150	214	272	334	391	472
Ἐναστάσιμα εὐλογητάρια	31							
Ἐναβαθμοί ἀντίφωνον α΄	36	96	152	216	274	336	393	474
Ἐναβαθμοί ἀντίφωνον β΄	37	96	153	217	275	337	394	475
Ἐναβαθμοί ἀντίφωνον γ΄	38	97	154	217	276	338	395	476
Ἐναβαθμοί ἀντίφωνον δ΄								476
Ἐναβαθμοί εἰς τετράφωνον							396	
Προκείμενον	38	98	155	218	277	338	396	477
Κανόνες - Ὡδή α΄	39	99	155	219	277	339	400	478
Κανόνες - Ὡδή γ΄	41	100	157	220	279	340	402	479
Κανόνες - Ὡδή δ΄	42	102	159	221	280	342	404	481
Κανόνες - Ὡδή ε΄	44	103	160	223	282	343	405	483
Κανόνες - Ὡδή στ΄	46	104	161	224	283	345	406	484
Κανόνες - Ὡδή ζ΄	47	106	163	225	284	346	408	486
Κανόνες - Ὡδή η΄	49	107	164	227	285	348	410	487
Κανόνες - Ὡδή θ΄	51	109	166	228	287	349	412	489
Καταβασίεις ἀργές	53	111	168	230	288	351	422	491
Ἡ Τιμιωτέρα	58	114	172	234	292	355	427	496
Αἶνοι - Πᾶσα πνοή - Αἰνεῖτε	59	115	174	235	293	356	428	498
Στιχηρά τῶν Αἰνων	60	116	175	236	294	357	429	498
Ἐωθινόν Α΄	65							
Ἐωθινόν Β΄		122						
Ἐωθινόν Γ΄			182					
Ἐωθινόν Δ΄				242				

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΟ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗ

Ένα από τὰ πιά χρήσιμα, στήν πράξη καί τή διδασκαλία, βιβλία τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς, εἶναι τό **Ἀναστασιματάριον**. Τό βιβλίον αὐτό, ὅπως φανερώνει ἄλλωστε καί τό ὄνομά του, περιέχει μελοποιημένους ἀναστάσιμους, κυρίως, ὕμνους. Δηλαδή, τὰ ἀναστάσιμα στιχηρά τῆς Ὀκτωήχου ἤ καί τῆς Παρακλητικῆς πού ψάλλονται κατά τήν ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ τοῦ Σαββάτου καί τοῦ Ὁρθρου τῶν Κυριακῶν. Πέραν αὐτῶν, στή σημερινή του μορφή περιλαμβάνει καί μερικούς ἄλλους ἤχους τῆς ὀκτωήχιας, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποτελεῖ στήν οὐσία τό ἀλφαριθμητικόν τῶν ἀρχαίων γιά τήν κατ' ἀρχήν προσέγγιση τῶν ὀκτώ ἤχων τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, ἀλλά καί τό βασικό βιβλίον τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς καί νά γνωρίσει τή μεγαλύτερη σέ συχνότητα ἐκδοση, ἀπό κάθε ἄλλο μουσικό βιβλίον.

Τό περιεχόμενον τοῦ Ἀναστασιματαρίου ἀρχικά ἀποτελοῦσε μέρος τοῦ παλαιοῦ στιχηραρίου, τό ὁποῖο περιελάμβανε μεταξύ τῶν ἄλλων: τὰ κατ' ἤχον ἀναστάσιμα στιχηρά ἰδιόμελα, τὰ ἀνατολικά τῆς Ὀκτωήχου, καί σέ χωριστή ὡς ἐπί τό πλεῖστον ἐνότητα, τὰ κεκραγάρια, τὰ ἔνδεκα ἑξωδινά δοξαστικά τοῦ Ὁρθρου τῆς Κυριακῆς καί τόν μακαρισμό.

Οἱ παραπάνω ὕμνοι ἀπέτελεσαν τήν ὕλην τοῦ λεγόμενου παλαιοῦ Ἀναστασιματαρίου καί μᾶς παρεδόθησαν, ἀνώνυμα, ἀν καί σύμφωνα μέ τήν παράδοση, ἤ μελοποίησάν του ἀποδίδεται στόν Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό.

Ἀπό τόν 17^{ον} αἰῶνα καί μετά, τό Ἀναστασιματάριον ἀποσπάσθηκε ἀπό τό Στιχηραρίον καί ἔκτοτε ἀπέτελεσε αὐτοτελές βιβλίον. Βασικός δημιουργός τοῦ Ἀναστασιματαρίου ὡς αὐτοτελοῦς βιβλίου θεωρεῖται ὁ πρωτοψάλτης τῆς Μ. τ. Χ. Ε., Χρυσάφης ὁ νέος, ὁ ὁποῖος παράλληλα τό καλλώπισε¹ σέ βαθμό πού νά μᾶς παραδοθεῖ μέ τή νέα του αὐτή μορφή, ἐπώνυμα πλέον, ὡς **Ἀναστασιματάριον τοῦ Χρυσάφη**.

Τό Ἀναστασιματάριον τοῦ Χρυσάφη κυριάρχησε στήν ἐποχή του, καί ἐξακολούθησε νά θρῖσκεται σέ χρήση ἀκόμα καί ὅταν ἕνας ἄλλος μέγας δημιουργός, ὁ Πέτρος Λαμπαδάριος ὁ Πελοποννήσιος, μελοποίησε τό δικό του νέον (ἀργόν καί σύντομον) Ἀναστασιματάριον², βιβλίον πού ἐπικράτησε ὀριστικά μέχρι τίς ἡμέρες μας³.

Βασικά, λοιπόν, μᾶς ἔχουν παραδοθεῖ τρία εἶδη Ἀναστασιματαρίου. Σέ ἀργό στιχηραρικό μέλος, τό παλαιόν, τό κατά τήν παράδοση τοῦ Δαμασκηνοῦ, καί τοῦ Χρυσάφη, καί σέ ἀργόν σύντομο στιχηραρικό καί σύντομο εἰρμολογικό μέλος, τοῦ Πέτρου Πελοποννήσιου. Τό Ἀναστασιματάριον τοῦ Δαμασκηνοῦ ἐξηγήθηκε ἀπό τόν Πέτρο στή γραφή του καί ἀπό αὐτή στή νέα ἀπό τόν Χουρμούζιο Χαρτοφύλακα⁴. Ἀπό τήν ἐξήγηση τοῦ Χουρμούζιου, μέρος τοῦ Ἀναστασιματαρίου αὐτοῦ ἐκδόθηκε τό 1868 ὡς πρῶτος τόμος τῆς σειρᾶς «Μουσική Βιβλιοθήκη», ἀπό τούς μουσικοδιδασκάλους τῆς Πατριαρχικῆς Σχολῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς⁵. Τό Ἀναστασιματάριον τοῦ Χρυσάφη, ἐξηγήθηκε ἀπό τόν Πέτρο καί μεταφέρθηκε στή νέα γραφή ἀπό τόν Χουρ-

1. «Ἀρχή σὺν Θεῷ ἀγῶ τῶν ἀναστασίμων κεκραγαρίων ὕμνων, καλλωπισθέντων δέ καί διορθωθέντων παρά τοῦ μουσικολογιώτατου Πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κυρ. Χρυσάφη», τοῦ νέου [χ. φ. Μονῆς Ζηροκάμπου, ἀρ. 381, ἔτος γραφῆς 1801] (βλ. Μαν. Χατζηγιακουμῆ «Τὰ μουσικά χειρόγραφα τῆς τουρκοκρατίας»).

2. Ἀναστασιματάριον νέον συντεθέν κατά τό ὕφος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, παρά τοῦ μουσικολογιώτατου λαμπαδαρίου κυρ. Πέτρου τοῦ Πελοποννήσιου, ἐπ' ὠφελεία τῶν χριστιανῶν καί διὰ ψυχικόν μνημόσυνον αὐτοῦ [χ.φ. Μονῆς Παντελεήμονος, ἀρ. 910-τέλη ΙΗ' αἰ.] (βλ. Γρ. Στάθη «Τὰ χειρόγραφα τοῦ Ἁγίου Ὁρους» τόμ. β', σελ. 198).

3. βλ. ὑποσημείωση 1. Ἐπίσης καί στή βιβλιοθήκη μου χ.φ. Ἀναστασιματαρίου τοῦ Χρυσάφη γραμμένο ἀκόμα μεταγενέστερα, τό 1807.

4. Ἐθνική Βιβλιοθήκη χ. φ. Μ.Π.Τ. ἀρ. 702.

5. «Ἀναστασιματάριον μελοποιηθέν παρά τοῦ δόσιου Πατρός ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ».

Χουρμούζιο⁶. Τό άργοςύντομο Ἐναστασιματάριον τοῦ Πέτρου ἐξηγήθηκε ἀπό τόν Γρηγόριο πρωτοψάλτη σέ συνεργασία μέ τόν Χουρμούζιο καί ἐκδόθηκε γιά πρώτη φορά τό 1820, ἀπό τόν μαθητή τους Πέτρο Ἐφέσιο⁷ καί τό σύντομο τό 1839 ἀπό τόν Θεόδωρο Φωκαέα σέ ἐξήγηση Γρηγορίου⁸. Ἡ ἔκδοση αὐτή τοῦ Ἐναστασιματαρίου τοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου ἦταν ἡ πρώτη στή σειρά τῶν Ἐναστασιματαρίων, ἀλλά καί ὡς ἔκδοση ἐντύπου βιβλίου τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς⁹, δεδομένου ὅτι μέχρι καί τότε δέν εἶχε ἐφαρμοσθεῖ ἡ τυπογραφία στή σημειογραφία της, λόγω ἴσως τῆς δυσχέρειας πού παρουσίαζε τό παλιό σύστημα στή χάραξη καί στοιχειοθέτηση τυπογραφικῶν στοιχείων. Τό Ἐναστασιματάριον αὐτό ἐπανεκδόθηκε ὡς δεύτερος τόμος τό 1869 στή σειρά «Μουσική Βιβλιοθήκη» τῶν διδασκάλων τῆς Πατριαρχικῆς Μουσικῆς Σχολῆς. Τό 1889 ἀπό τόν Κωνσταντῖνο Σακελλαρίδη, τό 1962 ἀπό τόν Μιχαήλ Πολυχρονάκη (μέ πρότυπο τήν ἔκδοση τοῦ 1889) καί τό 1984 (ἡ ἔκδοση τοῦ 1820) ἀναστατικά ἀπό τόν ἐκδοτικό οἶκο «Κουλτούρα».

Σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τήν ὕλη τοῦ ἀργοςύντομου Ἐναστασιματαρίου, αὐτή ἦταν ἀκριβῶς ὅ,τι καί στή χειρόγραφη παράδοση¹⁰, μέ τήν προσθήκη καί ἄλλων μελῶν τοῦ ὄρθρου, πού ὅπως μάς πληροφορεῖ ὁ πρόλογος τοῦ βιβλίου, εἶχε ἀφήσει ἀτόνιστα ὁ Πέτρος¹¹. Ἄξιζει, ἐπίσης, νά σημειωθεῖ ὅτι στήν ἔκδοση αὐτή ἀκολουθήθηκε ἀκριβῶς ἡ χειρόγραφη παράδοση τοῦ Ἐναστασιματαρίου καί ὡς πρὸς τόν τρόπο καταχώρησης τῶν μελῶν, σέ ἀργοςύντομα καί σύντομα στιχηραρικά¹².

Τό 1932 ὁ Χουρμούζιος ἐκδίδει ἓνα ἀργοςύντομο Ἐναστασιματάριο ὡς νέον πού εἶναι ἀρκετά διαφοροποιημένο (ἰδιαίτερα στά δογματικά δοξαστικά τοῦ ἔσπερινοῦ καί τά ἐωθινά) καί δίχως ἀναφορά στό ὄνομα τοῦ Πέτρου ἀλλά μέ τή διευκρίνηση, στήν προμετωπίδα, ὅτι «τά πάντα καταχωροῦνται καθῶς τήν σήμερον ψάλλονται εἰς τό Πατριαρχεῖον». Ἀσφαλῶς αὐτό τό Ἐναστασιματάριο δέν πρέπει νά συγκαταλεχθεῖ στή σειρά τῶν Ἐναστασιματαρίων τοῦ Πέτρου, ἀν καί ὁ Φωκαέας, ὅπως δά ἀναφερθεῖ καί πιό κάτω, λίγο ἀργότερα τό συμπεριλαμβάνει.

Ἦς πρὸς τήν ὕλη του (καί ἐδῶ εἶναι ἀνάμικτα τά ἀργοςύντομα καί σύντομα στιχηραρικά μέλη), περιέχονται ὅ,τι καί στό προηγούμενο τοῦ 1820 ἀλλά ἀφαιρεῖται ἡ στιχολογία τοῦ «Θοῦ Κύριε», οἱ στίχοι τῶν στιχηρῶν καί ἀποστίχων τοῦ ἔσπερινοῦ καί τῶν στιχηρῶν τῶν αἰνῶν καί τά ἐξαποστειλάρια. Παράλληλα προστίθενται σύντομοι ἀναστάσιμοι κανόνες (ὁ εἰρμός, τῆς ἐνάτης ἀργός), κατανυκτικά καί μαρτυρικά

6. Ἐθνική Βιβλιοθήκη χ.φ. Μ. Π. Τ. ἀρ. 758.

7. «Νέον Ἐναστασιματάριον μεταφρασθέν κατὰ τήν νεοφανῆ μέθοδον τῆς μουσικῆς ὑπό τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσικοδιδασκάλων καί ἐφευρετῶν τοῦ νέου μουσικοῦ συστήματος, νῦν εἰς πρῶτον εἰς φῶς ἀχθέν διά τυπογραφικῶν χαρακτήρων τῆς μουσικῆς.....Ἐκδοθέν σπουδῆ μέν ἐπιμόνῳ τοῦ μουσικολογιάτου κυρίου Πέτρου τοῦ Ἐφεσίου.....Ἐν τῷ τοῦ Βουκουρεστίου νεοσυστάτῳ τυπογραφείῳ 1820».

8. Αὐτό συνεξεδόθη μέ τό ἀργοςύντομο Ἐναστασιματάριο, ἀλλά μέ δική του ἀρίθμηση καί τίτλο: «Ἐναστασιματάριον σύντομον, μελοποιηθέν παρά Πέτρον λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου ἐξηγηθέν παρά Γρηγορίου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας, νῦν πρῶτον ἐκδοθέν εἰς τύπον παρά Θεοδώρου Παπα Παράσχου Φωκαέως.....ἐν Κωνσταντινουπόλει.....1839».

9. Σχετικά μέ τίς ἐκδόσεις τῶν Ἐναστασιματαρίων καί γενικότερα τῶν βιβλίων τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς μέχρι καί τό 1899, βλ. Γεωργίου Ἰ. Χατζηθεοδώρου. «Βιβλιογραφία τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς Περίοδος Α' (1820-1899)» Πατριαρχικόν Ἰδρυμα Πατερικῶν μελετῶν Θεσσαλονίκη 1998.

10. Τό βασικό περιεχόμενο στή χειρόγραφη παράδοση τοῦ Ἐναστασιματαρίου εἶναι τά: *Κεκραγάρια*, *στιχηρά* καί *ἀπόστιχα* τοῦ ἔσπερινοῦ, *πασαπνοάρια* καί *στιχηρά* τῶν αἰνῶν τοῦ ὄρθρου, καί στό τέλος τά *ἐνδεκα ἐωθινά*.

11. «Τό πρῶτον τοῦτο βιβλίον περιέχει καί τά ἀπολυτικά, τά καθίσματα, τās ὀκτώ ὑπακοάς, τούς ἀναβαθμούς, τούς μακαρισμούς καί τά ἐξαποστειλάρια, τά ὅποια εἶχε ἀφήσει ἀτόνιστα ὁ ἀοίδιμος διδάσκαλος· ἐτόνισαν δέ καί ἐπρόσθεσαν εἰς τό Ἐναστασιματάριον οἱ μουσικολογιάται διδάσκαλοι, οἱ ἐφευρέται τοῦ νέου συστήματος».

12. Σύντομα τά: Ἦχος γ' ἀπόστιχα, αἶνοι, στιχηρά τῶν αἰνῶν - Ἦχος δ' ἀπόστιχα - Ἦχος πλ. α' ἀπόστιχα, β' δογματικό δοξαστικό - Ἦχος βαρῆς ἀπόστιχα, αἶνοι στιχηρά τῶν αἰνῶν - Ἦχος πλ. δ' ἀπόστιχα στιχηρά τῶν αἰνῶν. Ἀκόμα καί τά κεκραγάρια καταχωροῦνται μέ τή διασκευή τοῦ Πέτρου Βυζαντίου γιατί τά εἶχε ἀφήσει ἀτόνιστα ὁ Πέτρος λαμπαδάριος.

ρικά (Παρασκευής και Σαββάτου).

Τό 1939 ὁ Θεόδωρος Φωκαέας ἐκδίδει «ἀργόν Ἀναστασιματάριον» [ἀργοσύntonο] καί μαζί τό «σύntonο», τοῦ Πέτρου λαμπαδαρίου, «ἐπιδιορθωθέν ὅμως μετά προσθήκης, παρά Κωνσταντίνου πρωτοψάλτου»¹³, τό ὁποῖο καί ἀριθμεῖ ὡς τρίτη ἔκδοση. Στό σημεῖο αὐτό ὑπάρχει ἀμφιβολία, γιατί τό Ἀναστασιματάριο αὐτό πέραν ἀπό τίς νέες προσθήκες καί κάποια μικρή ἐπέμβαση στούς ἀσύmmετρος πόδες, πρόκειται γιά τό Ἀναστασιματάριο τοῦ Χουρμουζίου τῆς ἔκδοσης τοῦ 1832 πού, ὅπως προαναφέρθηκε, διαφέρει σέ μεγάλο βαθμό ἀπό τοῦ Πέτρου. Πάντως τό Ἀναστασιματάριο αὐτῆς τῆς ἔκδοσης, ἐκτός ἀπό τίς προσθήκες πού δά ἔχουν στή συνέχεια οἱ ἐκδόσεις του, ἀπό τόν πρωτοψάλτη Ἰωάννη, εἶναι αὐτό πού ἐπικρατεῖ μέχρι τίς ἡμέρες μας καί ἀναφέρεται ὡς Ἀναστασιματάριο Πέτρου λαμπαδαρίου.

Ἦς πρός τήν ὕλη του ὁ Φωκαέας ἐκτός τῶν ὄσων ἐμπεριέχονται στό προηγούμενο, (πλήν τῶν μαρτυρικῶν τοῦ Σαββάτου πού ἀφαιρεῖ), καταχωρεῖ σέ δική του μελοποίηση καί σέ ἀργοσύntonο δρόμο τά ἀπόστιχα καί τά ἀναστάσιμα στιχηρά τῶν αἰῶνων στούς ἤχους τρίτο, βαρῦ καί πλάγιο τοῦ τετάρτου, πού σέ ὅλες τίς προηγούμενες ἐκδόσεις ἦταν καταχωρισμένα σέ σύntonο. Ἐπίσης, προσδέτει ἀργές καταβασίες καί ξανά τή στιχολογία τοῦ «Θοῦ Κύριε». Τό Ἀναστασιματάριο ἐκδόθηκε στερεότυπα ὡς τέταρτη ἔκδοση τό 1855 ἀπό τόν υἱό του Κωνσταντίνο, παρά τό ὅτι εἶχε προηγηθεῖ ἐν τῷ μεταξύ, τό 1946, νέα ἔκδοση (μέ μικρή προσδαφαίρεση μελῶν) ἀπό τόν Φωκαέα, ὡς τόμος πρῶτος, στή σειρά «Μουσική Μέλισσα», καθῶς καί ἡ ἔκδοση τοῦ Ἀναστασιματαρίου ἀπό τόν πρωτοψάλτη Ἰωάννη, τό 1947. Ἐκτός ἀπό τά παραπάνω γιά πρώτη φορά συμπεριλαμβάνεται καί τό σύntonο Ἀναστασιματάριο τοῦ Πέτρου μέ τήν πλέον ὀλοκληρωμένη του μορφή¹⁴. Ἐξ ἄλλου καί στή διάταξη τῶν ἤχων συμφωνεῖ ἀπόλυτα μέ τίς σημερινές ἐκδόσεις πλήν τῆς κατάταξης τῶν ἐωδιῶν πού καί ἐδῶ καταχωροῦνται στό τέλος τοῦ βιβλίου.

Τό 1847 ὁ πρωτοψάλτης Ἰωάννης ὁ Νεοχωρίτης, τότε λαμπαδάριος, ἐπιχειρεῖ νέα ἔκδοση τοῦ Ἀναστασιματαρίου τοῦ Πέτρου¹⁵. Ὁ Ἰωάννης ἀκολουθεῖ κατά πόδας στό βιβλίο του τήν ἔκδοση τοῦ 1839, ἐνῶ στούς μετρικούς πόδες μάλλον ἀκολουθεῖ τοῦς ἀσύmmετρος τοῦ Χουρμουζίου στήν ἔκδοση τοῦ 1832. Ὡς ἔκδοση τό θεωρεῖ συνέχεια τῶν προηγούμενων καί τό ἀριθμεῖ πέμπτη ἔκδοση τῶν Ἀναστασιματαρίων. Ἡ συμβολή τοῦ Ἰωάννη στή νέα ἔκδοση, πού στή συνέχεια τοῦ ἐξασφάλισε τή συμμετοχή καί ὡς μελοποιῶ, μέ ἀποτέλεσμα μέχρι σήμερα νά ἀναφέρεται ἀπό πολλούς τό Ἀναστασιματάριον του ὡς «Ἀναστασιματάριον Πέτρου καί Ἰωάννου» ἢ ἀπλά «Ἰωάννου», ἦταν κυρίως ἡ προσθήκη πολλῶν μελῶν πού δέν ὑπῆρχε στά προηγούμενα. Συγκεκριμένα, ἐκτός τῶν ὄσων περιεῖχε τό Ἀναστασιματάριο τῆς ἔκδοσης τοῦ 1839 (δέν

13. Ἀναστασιματάριον ἀργόν.....μελοποιηθέν παρά Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, καί ἤδη ἐπιδιορθωθέν μετά προσθήκης, παρά Κωνσταντίνου πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Νῦν τρίτον ἐκδοθέν εἰς τύπον παρά Θεοδώρου Παπᾶ Παράσχου Φωκαέως..... Ἐν Κωνσταντινουπόλει.....1839.

14. Στό πίσω μέρος τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ Ἀναστασιματαρίου τῆς ἔκδοσης τοῦ 1847 (Μουσική Μέλισσα) ἀναφέρονται τά ἐξῆς ἐνδιαφέροντα: «Τό ἡμισυ ἀργόν καί τό ἡμισυ σύntonο Ἀναστασιματάριον ἐμελοποίησε ὁ Πέτρος λαμπαδάριος ὁ Πελοποννήσιος καί ἐκαλώπισαν Ἰάκωβος, Πέτρος ὁ Βυζάντιος, Μανουήλ, Γρηγόριος καί Κωνσταντίνος οἱ Πρωτοψάλται. Τό δέ ἡμισυ σύntonο ἀνεπλήρωσε ὁ Πέτρος ὁ Βυζάντιος καί τό ἡμισυ ἀργόν Θεόδωρος ὁ Φωκαεύς, ὁ ἐκδότης τῆς παρούσης βίβλου. Τά στιχηρά ἰδιόμελα ἐκαλλωπίσθησαν παρά ὄλων τῶν ρηθέντων μουσικῶν, μετηνέχθησαν ἀπό τήν παλαιάν εἰς τήν νέαν γραμμήν παρά Χουρμουζίου Χαρτοφυλάκος, καί ἐπεθεωρήθησαν κατά τόν χρόνον καί ρυθμόν παρά Θεοδώρου Φωκαέως, ἐπιδιορθώσαντος κατά τόν αὐτόν τρόπον καί τό ρηθέν Ἀναστασιματάριον, καί πολλά προσθέντος, ὡς φαίνονται ἐν τῷ πίνακι τῆς παρούσης βίβλου».

15. Ὁ πλήρης τίτλος εἶναι ὁ ἐξῆς: «Ἀναστασιματάριον Ἀργόν καί Σύntonο περιέχον τά ἀναστάσιμα τοῦ ἔσπερινοῦ, ὄρθρου, καί λειτουργίας μετά τῶν ἀναστασιμῶν κανόνων, ἀργῶν καταβασίῶν, τιμιωτέρων, συντόμων δοξολογιῶν μετά τῶν ἐωδιῶν αὐτῶν, κατανυκτικῶν, μαρτυρικῶν καί νεκρωσίμων, μελοποιηθέν παρά Πέτρου λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου καί ἤδη ἐπιδιορθωθέν μετά προσθήκης παρά Ἰωάννου λαμπαδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Νῦν τό τέταρτον εἰς τύπον ἐκδοθέν παρά τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου λαμπαδαρίου ἰδίως ἀναλώμασιν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τῆς τυπογραφίας Θαδαίου Διτίτζιάν 1846».

τῆς ἔκδοσης τοῦ 1839 (δέν συμπεριέλαβε τὰ μαρτυρικά τοῦ Σαββάτου), πρόσδεσε ἐπίσης, τὰ ἀργὰ εὐλογητάρια τοῦ Μ. Σαββάτου, τοῦ Πέτρου πελοποννησίου, ἀντίφωνα ἀργά, τοῦ Χουρμουζίου, τὴν τάξη τοῦ ἐωθινοῦ Εὐαγγελίου (τόν Ν΄ ψαλμό σέ ἦχο δεύτερο καὶ βαρὺ τοῦ Χουρμουζίου), τὸ *Σήμερον σωτηρία* σέ ὄλους τοὺς ἦχους καὶ τίς σύντομες δοξολογίες, τοῦ πρωτοψάλτη Μανουήλ. Τὸ 1858 προχωρεῖ σέ ἐπανεκδοση τοῦ Ἀναστασιματαρίου, ὡς ἕκτη ἔκδοση, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀφαιρεῖ μὲν τὴν τάξη τοῦ ἐωθινοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὰ ἀργὰ ἀντίφωνα, ἀλλὰ προσδέτει ἀργὰ ἀντίφωνα σέ ἦχο βαρὺ ἀπὸ τὸν Ζω, τοῦ Χουρμουζίου, τρεῖς ἔνατες ἀντὶ τῆς Τιμιωτέρας (Βαῖων, Κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ, Ἀναλήψεως), διπλῆ δοξολογία στὸν βαρὺ ἦχο, κανόνα Ἀκαδίστου Ὑμνου, μικρῆς καὶ μεγάλης Παρακλήσεως καὶ τὸ μάθημα τὸν «Ἥλιον κρύψαντα» τοῦ Ζαχαρία Καραλλῆ. Τὸ 1863 ὁ Ἰωάννης πραγματοποιεῖ τὴν τρίτη (καὶ τελευταία ὁ ἴδιος) ἐπανεκδοση τοῦ Ἀναστασιματαρίου στὸ ὁποῖο προσδέτει τίς καταβασίες «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου», μὲ ἀπόδοση τοῦ ἴδιου σέ διπλὸ χρόνο. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἔκδοση, τὴ συνέχεια, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἰωάννη, τὴν ἐπανεκδοση τοῦ Ἀναστασιματαρίου ἀνέλαβε ὁ υἱὸς του, Δημήτριος Ἰ. Πρωτοψάλτου, (Πρωτοψαλτίδης), ὁ ὁποῖος τὸ ἐπανεξέδωσε στερεότυπα τὸ 1877, τὸ 1899, τὸ 1905 καὶ τὸ 1914, ὡς ἔβδομη, ὄγδοη, ἔνατη καὶ δέκατη, ἀντίστοιχα, ἔκδοση καὶ μὲ τὴν ἴδια σχεδὸν πάντα προμετωπίδα. Οἱ ἐπανεκδόσεις αὐτές τοῦ Ἀναστασιματαρίου ἀπὸ ἔκδοση σέ ἔκδοση παρουσίασαν ἀρκετὰ σφάλματα μὲ πῶς χαρακτηριστικὴ τὴν ἀπόδοση τῆς μελοποιίας τοῦ συντόμου Ἀναστασιματαρίου στὸν ἴδιο τὸν Ἰωάννη¹⁶.

Ἀρκετὰ χρόνια ἀργότερα, τὸ 1933, ἐπειδὴ τὸ βιβλίον εἶχε γίνει πλέον σπάνιο, ἡ Ἀδελφότητα Θεολόγων «Ζωή», πραγματοποίησε μὲ πρότυπο τὴν ἔκδοση τοῦ 1914, ἀλλὰ μὲ ἀφαίρεση ὕλης¹⁷, στερεότυπες ἐπανεκδόσεις (ἕξι μέχρι σήμερα), καὶ τὸ καδιέρωσε μὲ τὸ σημερινὸ γνωστὸ περιεχόμενό του σέ ὅλο τὸ χωρὸ τῆς Ὁρθόδοξης ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὡς τὸ μόνον ἀναστασιματᾶριο, πού σύμφωνα μὲ τὸν ἐπιμελητὴ τῆς πέμπτης ἐπανεκδόσεώς του, ἀπὸ τῆ «Ζωή», Ἀπόστολο βαληνδρᾶ, «ὡς ἀντιπροσωπεύον γνησίαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, τὴν παράδοσιν τῆς Μ. Ἐκκλησίας».

Παράλληλα, τὸ 1933, ὁ Στυλιανὸς Ρηγόπουλος ἐκδίδει στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ Ἀναστασιματᾶριο τοῦ Πέτρου, πλήρες, κατὰ τίς ἐκδόσεις τοῦ Ἰωάννη, καὶ «μετ' ἐπιμελοῦς τροποποιήσεως καὶ ἀρμονικῆς προσαρμογῆς τοῦ ρυθμοῦ πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου».

Ἀξίζει βέβαια νὰ σημειωθεῖ ὅτι τὸ Ἀναστασιματᾶριον τοῦ Πέτρου, κατὰ τὴν ἀπόδοση ὅμως τῆς ἔκδοσης τοῦ 1839, ἐξέδωσε καὶ ὁ Γεώργιος ὁ Λέσβιος μὲ τὸ δικό του σύστημα¹⁸. Τὸ ἴδιο δᾶ ξαναεκδοθεῖ ἀπὸ τὸν μαθητὴ τοῦ Λεσβίου, Ἀναγνώστου, τὸ 1865. Ἐπίσης τὸ Ἀναστασιματᾶριο Πέτρου κατὰ τὴν παράδοσιν πάντα τοῦ 1839 ἐξέδωσε μὲ πολλὰ προσθήκες καὶ ὁ πρωτοψάλτης Ἀθηνῶν Ζαφειρίου Ζαφειρόπουλος, καὶ κυρίως, ὅπως ἀναφέρει καὶ στὸν πρόλόγόν του, «κατ' ἀναλυτικώτερον, ἐμμελέστερον καὶ κανονικώτερον τρόπον κατὰ τὴν γραφὴν καὶ τὸ μέλος». Τὸ Ἀναστασιματᾶριο αὐτῆς τῆς ἔκδοσης ἐπανεξέδωσε ὁ Ἀνδρέας Τσικνόπουλος, τὸ 1895, ὡς «Νεώτατον Ἀναστασιματᾶριον τονισθέν τὸ πρῶτον ὑπὸ Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου, ἐπεξεργασθέν καὶ ἀναλυθέν ὑπὸ Ζ. Ζαφειροπούλου.... Κατ' ἀπλούστερον ἐμμελέστερον καὶ κανονικώτερον τρόπον κατὰ τὴν γραφὴν καὶ τὸ μέλος ὑπὸ Ἀνδρέου Β. Τσικνοπούλου»¹⁹. Ὅσο γιὰ τίς ἄλλες ἐκδόσεις Ἀναστασιματαρίων πού ἔχουν πραγματο-

16. Ἀπὸ τὴν ἔκδοση τοῦ 1899 καὶ μετὰ βλ. «Ἀναστασιματᾶριον σύντομον Ἰωάννου Πρωτοψάλτου τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησίας»!!!

17. Ἀφαίρεσαν τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἀκαδίστου, τὴν ἀκολουθία τῆς μικρῆς καὶ μεγάλης παρακλήσεως, τὸ μάθημα «Τὸν Ἥλιον κρύψαντα» καὶ τίς καταβασίες «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου» σέ διπλὸ χρόνο, τοῦ Ἰωάννη.

18. Στὸ Ἀναστασιματᾶριο αὐτὸ, ἀκολουθεῖται ἡ καθιερωμένη σειρά διάταξη τῆς ὕλης, ἐκτός τοῦ ὅτι προστίθεται, στὸ τέλος, καὶ ὁ Βαρὺς ἐκ τοῦ Ζω ὡς ξεχωριστὸς ἦχος.

19. Τὸ Ἀναστασιματᾶριο τῆς ἔκδοσης τοῦ Ζαφειροπούλου ὅσο καὶ τοῦ Τσικνοπούλου, δᾶ μπορούσε κάλλιστα νὰ ἀντικαταστήσει τὸ Ἀναστασιματᾶριο τῆς ἔκδοσης τοῦ Ἰωάννη, πού ἔχει ἐπικρατήσει, γιὰτὶ πρόκειται γιὰ ἔκδοση ἀρκετὰ σοβαρῆ, προσεγμένη καὶ δέν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν γνωστὴ παράδοση τοῦ Ἀναστασιματαρίου τοῦ Πέτρου. Δέν εἶχαν ὅμως τύχη, ἴσως γιὰτὶ δέν ἦταν ἐκδόσεις τῆς Κωνσταντινούπολης, ἀλλὰ τῆς Ἀθήνας.

έχουν πραγματοποιηθεῖ μέχρι σήμερα από διάφορους μουσικοδιδασκάλους, ἄν καί κατά βάση ἀκολουθοῦν τίς ἀρχές τοῦ Ἀναστασιματαρίου τῆς ἔκδοσης τοῦ 1839, δέν μπορεῖ κανεῖς νά τίς ἐντάξει στή σειρά τοῦ Ἀναστασιματαρίου τοῦ Πέτρου, γιατί ἔχουν μεγάλες ἀποκλίσεις τόσο στά μέλη ὅσο καί στήν ὕλη. Ἐπομένως ἀποτελοῦν ἀντικείμενο ἄλλης ἐργασίας καί παραλείπεται ἡ ἀναφορά τους στό σημεῖωμα αὐτό²⁰.

Τό 1982 καί τό 1986 ὁ Ἰωάννης Πολυχρονάκης πραγματοποίησε φωτογραφική ἐπανεκδόση τοῦ Ἀναστασιματαρίου ἀπό τήν ἔκδοση τοῦ 1905. Αὐτές οἱ ἐπανεκδόσεις μποροῦν νά θεωρηθοῦν ὡς ἐνδεκάτη καί δωδεκάτη, ἀντίστοιχα, στή σειρά τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἀναστασιματαρίου, τοῦ Ἰωάννη. Τήν ἐπανεκδόση τοῦ 1986 ἐπιμελήθηκε ὁ Κωνσταντῖνος Κατσούλης ὁ ὁποῖος καί χώρισε μέ διαστολές τούς τρισήμους καί τετρασήμους πόδες καί πρόσθεσε σέ μερικά σημεία ἀρχικά στίχων κλπ. Τώρα στή, μέ νέα στοιχειοθέτηση, ἀνά χεῖρας ἔκδοση (δέκατη τρίτη στή σειρά), διατηρήθηκε ἡ σήμανση τῶν τρισήμων καί τετρασήμων καί ἐπιπρόσθετα καταβλήθηκε προσπάθεια διόρθωσης μερικῶν μέτρων, συμπλήρωσης ὀρισμένων πού εἶχαν διαφύγει ἀπό τήν προηγούμενη ἔκδοση, ἀπαλειφῆς τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων, καί τακτοποίησης, γιά λόγους ὁμοιομορφίας, τῶν τίτλων, τῶν μαρτυριῶν κ. ἄ. Ἐπισημαίνω ὅτι ὁ ἔλεγχος γιά τήν ἀκριβῆ πιστότητα καί καταχώρηση τοῦ μουσικοῦ καί ὄχι μόνο κειμένου, ἐγίνε μέ λεπτομερειακή ἀντιπαραβολή ἀπό τήν ἔκδοση τοῦ 1905.

Ἔγραφα στήν Κάλυμνο,
στίς 8 Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 2004

Γεώργιος Ἰ. Χατζηθεοδώρου

20. Ἀπό τούς παλιούς δασκάλους Ἀναστασιματάριο ἐξέδωσαν οἱ: Κωνσταντῖνος Πρωτοψάλτης (1863), Παναγιώτης Κηλιτζανίδης τοῦ Ἀντωνίου Λαμπαδαρίου(1866), Γεώργιος Φινέλης τοῦ Νικολάου Σμύρνης (1899), ὁ Ἰωάννης Σακελλαρίδης (τμήματα) καί βέβαια ἐπιλογή ὕλης τοῦ Ἀναστασιματαρίου τοῦ Πέτρου αὐτοτελῶς ἢ σέ διάφορες Ἀνθολογίες καί Ἐγκόλπια, ἀλλά δάσκαλοι τοῦ 19^{ου} καί τοῦ 20^{ου} αἰῶνα.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ

ΑΡΓΟΝ

ΜΕΤΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ

ΤΩΝ ΣΤΙΧΩΝ, ΚΑΝΟΝΩΝ, ΚΑΤΑΒΑΣΙΩΝ

ΚΑΙ ΤΙΝΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ

ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΩΝ ΤΟΥ Α΄ ΗΧΟΥ

Τῷ Σαββάτῳ Ἑσπέρας. Ἦχος Πά.

Κυριε εε κεκραξαα προοος σεε⁴ ει
σακουσοο οονμου^π ει σαακουουσοον
μουου Κυυυ ριιιιιε^π Κυριεε
κεκρααξαα προοος σεε⁴ ει σακουσοοοον
μουου³ ου προοσχεςτηφωνηηηητηη
ηςδεηησεωωωωςμου^π εντωκεκρα
γε^ρναιμεπροος σεεεεε⁴ ει σακουσοονμου

π
q

Κυ υ υ υ ρι ι ι ε

Κα τευ θυν θη η η τω η προ ο ο σε ευ χη

π
q

η η μου ως θυ μι α α μα α α ε νω ω

π
q

πι ο ο ο ον σου ε παρ σις τω ων χει ει ρω ων

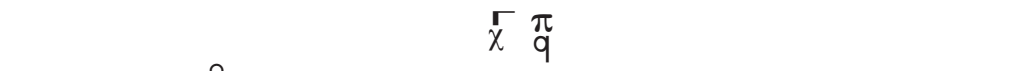

π
q

μου θυ σι α ε σπε ρι ι νη η ει σα κου σον μου

π
q

Κυ υ υ υ ρι ι ι ε

Στιχολογία. Μανουήλ Πρωτοψάλτου

π
q

Θου Κυ ρι ε φυ λα κη ν τω στο μα τι μου και θυ υ ραν

π
q

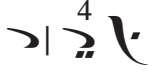
πε ρι ο χη ς πε ρι τα χει λη μου

Μη εκ κλι νη ς την καρ δι αν μου ει ς λο γου ς πο νη ρι

ας του προ φα σι ζε σθαι προ φα α σεις εν α μαρ τι

π
q

ι αι ς